

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 "
Pe trei luni . . . 6 "

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 "

TELEFON Nr. 286.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

REDAȚIA
ȘI ADMINISTRAȚIA
Târgul Inului Nr. 30.

INSERATELE
se primesc la administrație.
Prețul după tariful
și învoială.

Manuscrisele nu se în-
napoiază.

Maghiari și Români.

DI Aurel C. Popovici publică sub titlul acesta în revista „Deutsch-Österreich” din Viena un articol, — reproduc și în ziarul săptămânal „Grosz-Österreich” — din care dăm următoarele: „Contrastul între Români și Maghiari e cu mult mai vechiu și mai adânc decât ca să poată fi delăturat prin câteva concesii neînsemnate ce face guvernul ungar. Chiar nici la acest moment nu, când în Balcani se întâmplă schimbări atât de radicale, când se scrie și se vorbește pretutindeni și neconținut despre pericolul slavismului, când zilnic putem fi surprinși de o nouă agravare a încordării între Austro-Ungaria și Rusia.

E adevărat, contele Tisza a discutat de repetiție ori și în publicitate contrastul între Români și Maghiari, și totdeauna a arătat spre comunitatea de interese a celor două națiuni, cari stau ca două insule în oceanul slav. Totuși, nici contele Tisza nu se poate desmetci din rețeaua șovinismului orb pentru a recunoaște pe seama celor 3 1/2 milioane Români din Ungaria condițiile indispensabile pentru existența și pentru dezvoltarea lor națională. Un bărbat energic cum este contele Tisza și numai el singur ar fi putut realiza o împăcare a Românilor cu Maghiarii, dacă ar fi știut înțelege situația așa cum ea este în realitate. Convins el odată, că maghiarizarea Românilor e absurditate, ar pricepe și aceea, că n'are rost a se apropia de Români cu sfârmături de concesiuni care nu îi mulțumesc ci cu atât mai mult îi înărăță și pe ei și pe Maghiari, ci numai prin o *deslegare durabilă și radicală* a chestiunii române. Prin faptul, că de 56 ani li-s'a răpit Românilor aproape tot ce își câștigaseră în era absolutismului, că nu li-s'a dat nimic pentru viața lor națională, prin ceea ta nu s'au redus pretențiile lor. Din contră. Și cel din urmă Român gândește așa: Austro-Ungaria e gata a face război pentru a crea un *stat național* pe seama celor 2 milioane de *Albanezi*; trei milioane de *Bulgari*, cari

în 1848, — când noi Români ca națiune am ținut piept, pentru împărat și Țară, revoluției și am lăsat mii de morți pe câmpiile de luptă ale Transilvaniei — nici n'au existau, formează astăzi un stat, așa ca și cele 2 1/2 milioane de *Sârbi*, cele 2 1/2 milioane de *Greci*, iar noi, noi să cerșim pentru câteva amărâte gimnazii, să cerșim pentru scoaterea limbei maghiare din școalele noastre care noi le-am întemeiat și noi le susținem! Tot noi, 3 1/2 milioane de Români să ne risipim tineretea noastră învățând limba maghiară pentru ca funcționarii noștri să nu învețe limba noastră! Noi să îndurăm alegeri cum nu mai sunt imaginabile în nici un stat balcanic! Noi să vârsăm statului an de an nenumărate milioane în dări, iar azi ori mâne să pornim în război numai pentru a fi expuși și mai departe brutalilor măsuri de maghiarizare!

Resonarea aceasta e generală astăzi la Români. Dacă presa vineză ascunde această stare de lucruri, ea cu atât mai mult există.

Dealtcum sprințul puternic, decizător ce li se dă Maghiarilor, dela 1867 înainte, din Viena, i a îndemnat pe aceștia să proclame Ungaria de „stat național unitar”. Astfel Maghiarii consideră Ungaria, cam de 50 de ani încoace, ca de săvârșit maghiarizată. Căci, cum se știe, național unitar e numai statul care cuprinde, o unică naționalitate, ori în care o naționalitate formează majoritatea puternică, covârșitoare față de celelalte, considerate în asemenea cazuri ca fragmente etnice. Când această majoritate urmează politică de asimilare, ea eventual are, după secole, rezultate în înțelesuri de contopiri de rase. Cât de extraordinar de greu decurge acest proces, se vede în Germania, unde cele 2 1/2 mil. de Poloni sunt departe de a fi germanizați. Se vede în Anglia, unde cele 5 milioane de Irlandezi deși își uită limba și vorbesc astăzi englezește, totuși se știu și se afirmă ca naționalitate aparte și luptă infatigabil pentru autoonomia lor. Cum ar fi imaginabil ca Maghiarii, minoritatea în Ungaria, cari fără Evrei abea

numără 8 milioane de suflete, să maghiarizeze 12 — 13 milioane de nemaghiari? Ce n'au încercat Maghiarii în acești 50 ani cu scopul acesta! Naționalităților le-au făcut existența atât de anevoioasă cât a fost posibil, li-au scos reprezentanții din parlament, li-au din viața publică, școalele lor naționale încetincet le-au închis, au adus sumedenie de legi și de ordinațiuni de maghiarizare, au aruncat o mulțime de nemaghiari în temnițe, etc. Și acestea fără ori ce considerare, și încă cum! În 1894 ei condamnă pe toți membrii comitetului executiv al partidului național român la 1 — 5 ani închisoare, pentru că acești conducători ai Românilor au venit la Viena la împăratul și regele pentru a-i prezenta un memorandum asupra situației... E caracteristic și faptul că 2 1/2 mil. de Poloni ai Germaniei au 17 deputați, iar 3 1/2 mil. de Români abia au putut trimite în parlamentul ungar, (după lupte eorime contra corupției maghiare și contra „cassei de partid de mai multe milioane”) cinci deputați naționali.

Ne întrebăm acum: ce rezultat au obținut Maghiarii? Căci naționalitățile n'au perit, ci ocupă aceleași teritorii ca acum 50 ani, și s'au sporit în număr, s'au întărit economic și au conștiința națională mai vie decât oricând. Că orașe ca Budapesta, Cluj, Turucz-St.-Martin, Neusatz, Timișoara, Lugos, au fost smălțuite ungurește, e adevărat. Ele sunt pline astăzi de școale maghiare, de oficii, de instituțiuni pe seama familiilor de funcționari maghiari importate acolo prin denumire. Toate inscripțiile sunt ungurești, comercașii, negoțierii e cu desăvârșire evreesc; dar populațiunea băștinașă jur împrejur e a naționalităților și ținuturile locuite de ele. Dealtcum asemenea orașe foarte repede își schimbă fișionomia lor națională.

Astfel politica maghiară a avut numai efectul că astăzi, afară de cele 200.000 de Sași, *toate* naționalitățile stau străine, s'ar putea zice dușmane față de Maghiarime, de statul maghiar. Și, cât de ușor a fost a le întărita, tot atât de greu

este a șterge și înlocui cu altele aceste dispoziții adversare.

Ceeace privește special pe *Români*, maghiarizarea lor e curat neimaginabilă. Căci, întâi, ei aparțin bisericii greco-orientale ori celei greco-catolice, acesta e un zid care nu poate fi trecut. Apoi, ei sunt mărginași cu regatul român, un stat tipic național, în care 7 milioane de Români trăiesc o viață națională sub toate raporturile. Cu toate șicanele de pașaporturi la frontiera ungaro-română, la care sunt expuși Români de dincoace decăteori voiesc să treacă în România — mulți nu pot obține nici cum un pașaport pentru România — cu toate că aproape toate ziarele și revistele naționale din România, aproape toate cărțile și broșurile literare, politice, istorice, sunt oprite în Ungaria, se poate zice că chiar în urma acestor proceduri politice de maghiarizare, convingerea solidarității naționale s'a întărit extraordinar de mult în sinul Românilor. Astăzi Români din Ungaria și din Transilvania urmăresc cu cel mai viu interes tot ce se petrece în România, tot ce privește România, și în același timp le este indiferentă (pentru a nu zice mai mult) întreaga viață publică a Ungariei, intru cât aceea nu atinge interese românești. Și de ce să ascundem adevărul! Fapt este că astăzi în România Maghiarii, împreună cu statul ungar sunt urgisiți, cum nu este o altă națiune sau un alt stat. Pe lângă tot conflictul cu Bulgaria, în România Bulgarii sunt mai favorabil apreciați, decât Maghiarii.

S-ar putea deci crede, că Români sunt iredențiști? Nu, dar sunt sătui de statul ungar, deoarece ei nu canose un dușman mai înverșurat al naționalității lor, ca acest stat. Poate să li se amintească cât de mult Basarabia, unde sunt oprimați de Ruși două milioane de Români. Aceasta nu ajută nimic, căci — zic ei — acolo ne oprimează o mare putere europeană, ea aparține ortodoxiei și trebuie să devie democratică. Scurt: dacă toate mijloacele se vor exhauria, *mai bine Ruși decât*

Maghiari. Aceasta s-a spus cu 25 de ani înainte și se spune și azi.

Români nu sunt iredențiști. Sunt, ce e drept, mulți între ei, cari azi sperază ajutor mai mult din afară pentru a fi eliberați, fie de la un război cu Rusia, fie de la intrarea României în alianța balcanică. Dar toate aceste sunt curente populare. Cei mai mulți și mai isteți sperază ajutor de la Austria. Conducătorii Românilor nu au în vedere ajutorul rusesc. Ei ar ști să aprecieze foarte bine o învoială cu Maghiarii, dacă prin aceasta, cum am spus, s-ar da Românilor garanții serioase pentru viața lor națională. Dar la așa ceva nu va fi aplicat nici când un bărbat de stat maghiar. Chiar dacă ar fi cât de convins despre necesitatea unei astfel de învoeli. Căci în acest caz îi s-ar da numai decât în parlament un vot de neîncredere, fiindcă ori ce concesiune ce s-ar face Românilor, ar periclita situația la 70—80 de deputați, cari în cercurile românești sunt de fapt numiți de către autorități, și anume ca sprințitori ai partidelor guvernamentale.

Eu personal sunt convins, că Maghiarii sunt incapabili de-a rezolvi chestiunea de naționalitate și nici chestiunea română. Dar tot așa de convins sunt, că aceasta nu poate să meargă tot astfel mai departe. Chestiunea de naționalitate din Ungaria nu poate fi rezolvită decât în legătură cu cea austriacă, căci la rezolvirea acesteia are să se trateze mai mult de cât de „chestii de limbă”, are să se trateze despre chestiunea de drept public, care să facă posibil națiunilor monarhiei a forma din acest haos un imperiu în adevăr capabil de viață, care nu poate fi slav, fiindcă nu este slav, fiindcă tocmai este și trebuie să fie *german, maghiar, român, italian și slav*. Aceasta însă atârână în parte mare de la Germania din Austria, de la înțelegerea lor în un partid în adevăr imperial, în un partid de întemeietori ai noului imperiu și nu de principii mici, schimbăcioase.

În memoria lui Dr. I. Rațiu.

Din discursul d lui canonic Dr. Vasile Sucișcu roșii cu prilejul parastasului ținut pentru Dr. Ioan Rațiu în 20 Aprilie n. 1913 în Sibiu.

Una, din figurile mărețe ale neamului nostru e și Dr. Ioan Rațiu, fostul prezidnt al partidului național român. A-i înșira faptele altruiste, a vă spune luptele lui, purtate pentru ridicarea neamului românesc de pe aceste plajuri la o soartă mai bună, a vă aduce aminte de suferințele îndurate pentru idealul său, nu mă încumăt. Nu le știu și poate că nici unul nu le știe pe toate. Adăugați, că unii din potrivnicii lui sunt încă în viață și vă veți convinge, că n'a sosit timpul, de ai reconstrui pe deplin mărețea-i icoană. Datorința mea este să vă arăt însușirea, care l-a făcut mare pe Dr. Ioan Rațiu în viață și pentru care mare varămănea totdeauna în analele neamului nostru. Este desăvârșita lui iubire pentru neamul românesc din această țară.

Iubirea caracteristică lui Dr. Ioan Rațiu, iubirea proprie tuturor oamenilor mari e *iubirea altruistă, iubirea desinteresată, iubirea lui curată* față de poporul românesc. Ea e cel mai nobil sentiment ce îl poate avea inima omenească. Și tocmai pentru aceea, pentru noblețea ei, iubirea aceasta e și mai mult și mai des falsificată. Ei îi cad jertfă persoanele amăgite de înșelătorii

ordinari. Ele cred în sinceritatea cuvintelor șarlatanului și prețuind, după vrednicie, iubirea altruistă și desinteresată, se lasă cu totul în gria amăgitorului. Tot de abuzul cu iubirea aceasta uzează și cei ce vreau să despoae un popor de limba lui și de tot ce are el mai scump pe lume. Faptele și atentatele sacrilege și le acoper cu mantaua iubirii curate. Și tot iubirea aceasta e vâlul cu care își acoper egoismul și subjugătorii popoarelor. Spun că le subjugă, fiindcă le vreau binele. Înaintarea, libertatea și cultura lor. E o apucătură veche a rafinării spiritului omeneș, constatată încă de Tacitus, când spunea (Histor, lib. IV, cap. 73), că oamenii când umblă după interesele lor egoiste, totdeauna le acoper cu o pretinsă eliberare a acelor subjugăți ori cu alte cuvinte încântătoare.

Iubirea altruistă însă, iubirea desinteresată, iubirea curată nu e așa. Ea nu are de centru persoana iubitoare și binele ei, ci are de centru lucrul iubit și interesele lui. Nu așteaptă folos nu așteaptă răsplată pentru iubirea sa, decât poate răsplata și mângâierea sufletească: de a fi făcut bine persoanei ori lucrului iubit pentru el însuși iar nu pentru sine. Iubirea aceasta, tocmai fiindcă intrănsa e în joc persoana iubitoare și interesele ei, nu se cumpănește. Ea nu cunoaște pedeci, nu cunoaște greutăți, nu cunoaște marginii la cari să se oprească. Un singur lucru e ce o stăpânește: binele persoanei ori lucrului iubit. Și dacă trebuie să sufere, suferă bucuros, ba dorește să sufere, ca să se ajungă cât mai lute și mai

sigur binele dorit. E de lipsă să-și pună viața? O pune bucuros și dacă s'ar cere ar face și mai mult, pentru că în iubirea aceasta curată nu e nici cel mai mic interes personal, persoana nu numără. Centrul în jurul căruia se învârt toate e idealul, e binele persoanei ori lucrului iubit. O pasiță asemănare a iubirii acesteia curate desăvârșite, ar fi în prietenia adevărată, când cineva a aflat o persoană ideală, un alt eu. Prietenul se lipsește de toate și suferă orice, ca să nu ducă lipsă și să nu trebuiescă să sufere prietenul iubit. Iubirea aceasta, curată, ca să mă exprim cu o asemănare a Sfântului Ioan gură de aur (Hom. VIII nr 3 II ad Timot) e asemenea focului, care apucă într'o pădure. El nu cunoaște zăgazuri, arde tot, curată tot, ce li stă în cale.

Ba se poate întâmpla ca cel ce e înflăcărat și stăpânit de-o pasiță de iubire, să și inebunească în dragostea lui, cum se spune despre cei sănși, că erau nebuni pentru Christos. Ori dacă nu inebunește poate să aibă o rădăcină colo încât să se pară nebulă și că se naștră materialistă și a intereselor pentru că el nu își bagă în seamă persoana și își neglijează cu totul interesele, stăpânit fiind întru toate de un singur gând: binele persoanei ori lucrului iubit.

Ași vrea să știu, iubiți creștini, dacă inima omenească ori căruia flu de a lui Adam poate să facă mai mult, ori poate să aibă mai mult decât o desăvârșită iubire altruistă, o iubire desinteresată, curată și sfințită, chiar și cel mai mari, acești eroi ai creștinismului

ce au avut mai mult decât iubirea aceasta curată și desăvârșită față de Dumnezeu? Pentru iubirea lor cea mare față de stăpânul nostru nu se socoteau pe sine, nu țineau sama de interesele lor trecătoare, ci se schingiuiau și sufereau, dacă era de lipsă chiar și moartea, numai să nu vatem pe Dumnezeu pe care în stadiul din urmă al iubirilor nici nu-l mai iubeau pentru binele ce avea să li-l dea, ori pentru binele primit deja, ci îl iubeau pentru el însuși, vrednic de a fi iubit mai presus de toate pentru desăvârșirea și bunătatea lui socotite în sine. Și scuză-mă dacă voi zice, că mie mi-se pare mai mică oarecum iubirea perfectă ce au avut-o sfinții față de Dumnezeu, decât iubirea altruistă, curată și desăvârșită, gata să sufere orice mai mult chiar și decât moartea, ce ar avea o cineva pentru un neam oropsit. Pentru că în cazul dintâiu, avem ce iubi și avem pentru ce iubi: e Dumnezeu cu perfecțiunile sale, idealul tuturor idealilor. În cazul al doilea însă, neavând poporul oropsit nimica, ce să te îndemne la iubire, iubirea ta e cu totul gratuită, izvorâtă din curată mîla.

Și acum să ne întorcem, iubiți creștini, să vedem dacă putem reconstrui fie și numai în conture generale icoana lui Dr. Ioan Rațiu.

Pe vremuri el e unicul avocat român, care se pricepe cu desăvârșire la reglarea proprietății foștilor iobagi, afacere atât de rentabilă, din punct de vedere al veniturilor. Dar el nu ia în

avea cu siguranță, ci stăpânit de iubirea altruistă, față de împăratul nostru românesc se îngrijește de soartea și vrând să-i creeze una mai bună, e răspunzătoare vredniciei lui. — Interesele lui familiare, datorite ar fi trebuit să-l rețină și să-l facă să se gândească, că e cap de familie, dator să se îngrijească de susținerea ei și de înzestrarea fiilor. Dar pare că nici aceste datorințe nu-l interesează. Gândul lui e înaintarea poporului românesc pe lângă a cărui înaintare familia lui poate să și tănjească. Că e luat la ochi din partea unor factori lui potrivnici și cari pot să-i facă multe neajunsuri și multe zile amare, nu-l înfrică. Vede, că unii tovarăși, de altcum soți de principii dar mici la suflet încep să l încunjure ca nu curva pentru prietenia cu el, să se primejduiască și ei, dar nici privelește aceasta de a se vedea aproape singur părăsit de mulți, pe el nu-l oprește în calea-i apucată. Merge înainte. E osândit la închisoare? Se spune, gata să rabde și mai mult dacă va fi de lipsă pentru idealul său: crearea unei sorți mai bune pentru neamul românesc.

Te ai fi așteptat, ca om al intereselor, ca Dr. Ioan Rațiu să-și fi tras pe seama măcar atunci, când unele persoane de ale politicii românești începușeră să vâre cearta între frați? Iubirea lui desinteresată față de poporul românesc și credința lui hotărâtă nu-l lăsa să dea înapoi nici în acele timpuri atât de neguroase și astfel, cheltuin-du-și puterile și avutul pentru un socotită câștigurile, câte le-ar putea

Alegerea dela Sasca. D-l Dr. Alexandru Văda-Voevod publică în »Oesterreichische Rundschau« din Viena o descriere amănunțită a actului alegerii de deputat în cercul Sasca, cu titlul »Instantaneu de pe câmpul de războiu maghiaro-român.« D-l Văda arată în șir lung volnicile și abuzurile fără păreche, ce s-au comis de președintele electoral și de autorități față de alegătorii români și față de deputații noștri, cari au fost în cerc.

Prigonirea republicanilor. Din prilejul congregației comitatului Treiscaune mai mulți membri ai congregației au voit să înființeze partidul republican. Prefectul, bar. Szentkereszthy a primit ordin strict, să sugruma ori ce mișcare republicană. Astfel prefectul poliției n'a admis ținerea adunării de constituire și fiindcă republicanii au voit totuși să o țină, au fost împrăștiți cu forța brahială.

Nou partid sârbesc. În Ungaria și Croația este în formațiune un nou partid sârbesc, care acceptă în programul său tot ce este bun pentru sârbi în programele partidelor sârbești. Inițiatorii noului partid voiesc a împreuna în o tabără pe sârbii independenți, coalitioniști, radicali, liberali și guvernamentali.

Aromânii. »Pol Corr.« din Viena scrie că d-l Papahagi, membru al misiunii aromâne care a călătorit în Europa, în favoarea drepturilor cuțovlahilor, a declarat unui corresponsal al său din Constantinopol, că misiunea a luat un curs multumitor.

În Albania se incurcă itele. Ziarul italian »Secolo« află din Antivari că Essad pașa s'a proclamat în Croja domnitor al Albaniei. Trupele i-au jurat credință, făcându-i entuziaste ovațiuni. Djavid pașa a plecat spre Tirana, unde se va serba ziua nașterii lui Essad pașa.

O telegramă sosită la Berlin spune că generalul Djavid pașa a intrat în Valona, alungând guvernul provizoriu albanez.

Ziarele sârbești anunță că în Albania a izbucnit revoluția. Dușmănia dintre catolici și musulmani se manifestă pe față. Ziarele sunt de părere că Sârbia trebuie să lase trupele sale în Albania pentru a menține ordinea la granițe.

Prelungirea armistițiului. Din cauza întârzierii acțiunii mediatore, provocată de conflictul cu Montenegro, Poarta a propus o nouă prelungire a armistițiului.

»Daily Mail« primește din Constantinopol știrea, că ambasadorii Austro-ungariei și Germaniei au intervenit la guvernul Turciei, ca să

nu semneze preliminarele păcii până nu se va fi lămurit chestia orașului Scutari.

In ajunul războiului cu Montenegro.

Situația creată de atitudinea provocatoare a regatului munte-negrean, s'a agravat în ultimele 48 ore atât de mult, încât ne putem aștepta în fiecare moment la izbucnirea ostilităților între trupele austro-ungare și munte-negrene.

Știrile, ce ne sosesc din Viena sunt unanime în a constata, că monarhia austro-ungară este firm decisa să recurgă la arme, oricare ar fi hotărârea reuniunii din Londra, care a fost convocată pe eri după amiază.

Rezultatul hotărârii de eri a reuniunii nu-l cunoaștem până în momentul de față. Se crede însă, că cu excepția Rusiei toate celelalte puteri vor da aprobarea lor acțiunii militare austro-ungare. După toate presemnele, acestei acțiuni se va alătura și Italia.

Știrile mai nouă ne aduc următoarele amănunte:

Viena, 1 Mai. Ministerul de războiu a luat toate măsurile în vederea unei acțiuni grabnice și foarte energice, adoptând principiul, că monarhia trebuie să înceapă această acțiune cât de curând și cu forțe suficiente.

Ministerul de externe a fost informat asupra pregătirilor munte-negrene. Montenegrenii dispun de o numeroasă artilerie și de un mare număr de mitralieze. Chiar și în cazul când Italia sau vre un alt stat se va asocia la acțiunea Austro-ungariei, comanda supremă a trupelor va fi încredințată unui general austro-ungar.

Trient, 1 Mai. Toți ofițerii italieni de rezervă din Tirolul de sud au primit ordine telegrafice să se prezinte imediat la corpurile lor. Direcțiile căilor ferate și societățile italiene de navigație au primit instrucțiuni secrete dela autoritățile militare.

Viena, 1 Mai. Audiențele și constăturile militare continuă. Eri după amiază a avut loc la Schönbrunn un consiliu militar sub președinția arhiducelui Franz Ferdinand. După acest consiliu Arhiducele a avut o convorbire mai lungă cu ministrul de externe Berchtold. Mai târziu a venit în ministerul de externe austro-ungar ambasadorul Italiei, ducele de Avarna.

Londra, 1 Mai. Eri noapte contele Berchtold a remis marilor puteri pe cale telegrafică, o nouă notă circulară, conținând un rezumat a-upra evoluțiunii chestiei Scutarilor, asupra actualei

situații cât și asupra tratativilor urmate în conferința ambasadorilor din Londra. Mai departe contele Berchtold explică împrejurările, prin cari monarhia a fost silită să ia o atitudine energetică împotriva Munte-negreului.

Pregătirile Munte-negrenilor.

Viena 1 Mai. Reichspost primește din Cattaro următoarele știri:

Concentrarea trupelor munte-negrene în teritoriul Cetinje—Njeguș continuă. Deasupra orașului Cattaro Munte-negrenii au așezat 12 tunuri grele, și numeroase mitralieze. Munte-negrenii trimesc ajutoare din partea Sârbilor.

Cattaro 1 Mai. Munte-negrenii se pregătesc în mod febril pentru apărarea graniței. O mulțime de tunuri au fost instalate la frontieră.

Se dă ca sigur, că Serbia a trimis Munte-negreului mari cantități de muniții și provizii. În Munte-negru se simte o mare lipsă de alimente și nutreț. Prințul Danilă a sosit cu statul său major la graniță, de unde a comunicat regelui Nichita că a luat toate măsurile pentru a respinge cu succes orice atac.

Antivari 1 Mai. 15.000 soldații munte-negreni sunt gata pentru campania contra Austro-ungariei. Zilnic se așteaptă noul trupe. S'au luat întinse măsuri pentru apărarea orașului.

Cum se va desfășura războiul.

Din sursă bine informată se dau următoarele amănunte pentru cazul izbucnirii ostilităților:

În războiu cu Munte-negru prezintă pentru Austro-ungaria multe greutateți în urma poziției geografice îngrădite a regatului regelui Nichita. Drumul dela Cattaro până la Cetinje e aproape impracticabil pentru o armată regulată. Dealul, care domină acest drum, se află în mâinile Munte-negrenilor, cari l-au întărit. Drumul, care duce în serpentine, este atât de anevoios, încât trupele munte-negrene pot să împiedece o înaintare și fără a uza de arme, folosindu-se simplemente de bolovanii ce-i pot prăvăli cu ușurință asupra unei armate dușmane. Tot atât de impracticabile sunt și drumurile, cari duc din Hertegovina și Novibazar.

Din cauza aceasta atacul trupelor austro-ungare se va îndrepta spre Scutari și în primul rând spre porturile Antivari și Dulcigno. Aceste două porturi pot fi ocupate fără multă vărsare de sânge de către trupele austro-ungare.

România și Italia.

D-l Xenopol în Italia.

D-nul Xenopol a fost primit cu multă căldură în Italia manifestându-se cu acest prilej multe și călduroase simpatii față de România.

La Neapole.

D-l Xenopol a fost invitat să participe la Neapole, la lansarea pe mare a noului dreadnought »Duilio«. La ordinul regelui s-a pus la dispoziția d-nei și d-lui Xenopol un torpilor, cu care au mers până la dreadnoughtul »Dante« pe care se afla regele.

dinaintea eventualelor mâni sacrilge și cu atât mai mare trebuie să ne fie durerea fiindcă noi grație împrejurărilor vitrege între cari trăim, avem lipsă mai mare decât alte neamuri de cultul bărbăților noștri mari. Alte popoare în lupta lor culturală, au trebuit de pildele figurilor mărețe numai spre îmbărbătare, iar noi și pentru apărare.

Și așa, dacă nouă nu ne este îngăduit să avem înaintea ochilor icoanele eroilor noștri, cioplite ori zugrăvite pe lucruri neînsemnate datorită ne este să ni le săpăm și să ni le tipărim în inimile noastre. Creștinii de pe vremea catacombelor încă nu aveau voie să spună credințele și idealurile pe față. Și le imprimau în inimă și era mai bine așa pentru că inima lor era vie și caldă, nu era o piatră rece și ei puteau duce în totlocul unde erau și ei. Să ne gravăm și noi în inimile noastre pline de căldură figura, faptele suferințele și dragostea de neam ale lui Dr. Ioan Rațiu, pe cari să le avem și să le purtăm pururea cu noi, pentru că și nouă ba poate mai mult decât altora ne sună porunca apostolului:

»Aduceți-vă aminte de mai marii voștri și de urmări credinței.«

Pe turela de comandant s'a suit regele cu ducii de Aosta și d'Abruzii și a fost invitat și ministrul român.

Un dejun de 200 tacâmuri s'a servit apoi pe vasul »Sardignia«. Regele Italiei a dat brațul d-nei Xenopol, pe care a așezat-o la dreapta sa.

Atât regele cât și regina Italiei s'au exprimat în chipul cel mai cordial despre România și suveranii ei. D-l Xenopol a fost decorat cu Cordonul Coroana Italiei.

La Roma.

D-l Xenopol, însoțit de ministrul comerțului dl Nitti, a vizitat institutul național de asigurare al statului. După vizitarea institutului, s'a servit un prânz de onoare. Aici dl Xenopol a salutat printr-o vorbire entuziastă marea organizare a acestui institut, a cărui activitate întreaga Europă o urmărește cu un viu interes. A amintit legăturile de veche solidaritate, cari unesc pe Italia cu România și a urtat ca dezvoltarea unor curente comerciale să facă mai intime relațiile întemeiate pe sentimentul istoric al comunității de interese. Dl Nitti a mulțumit afirmând, că relațiile comerciale italo-române trebuie să se desvolte în mod larg. Nici un contrast de interese nu există între cele două țări, ale căror simlne comune nu vor putea de cât să dea mari rezultate.

Sala consiliului de administrațiune unde a avut loc recepțiunea a fost decorată cu flori în corolile române. Dl Xenopol a mulțumit pentru această delicată atențiune.

Ziarele.

Ziarul »Sole«, care este cel mai mare ziar italianesc aplaudă în mod viu întreprinderile d-lui Xenopol cu dl Nitti și preconizează o acțiune comercială italo-română și aduce elogiul atașatului comercial la București.

»Tribuna« zice că băncile italienești s'au gândit deja în trecut să constituiească sucursale la București; acest lucru s'ar putea face acum.

ȘTIRI.

19 Aprilie 1918.

»Banca Carpaților« societate anonimă în București, strada Sf. Ionică Nr. 9 a fost încredințată de direcțiunea noastră să primească abonamente pentru »Gazeta Transilvaniei« și să încasaze contul acestora eventual al anunțurilor ce se vor prezenta. Incasările le va face funcționarul »Băncii Carpaților« d-l Al. Tahtale. Aducem aceasta la cunoștința abonaților și prietenilor ziarului nostru din România rugându-l să ne sprijinească prin intermediul »Băncii Carpaților«.

Știri din România.

A. S. R. Principele Ferdinand va face împreună cu un grup de ofițeri superiori o călătorie de instrucție în nordul Moldovei pe la sfârșitul acestei luni. Va vizita, Iași, Tg.—Frumos, Roman etc.

— Primul regiment de infanterie care urmează a fi trimis la Siliștra, — imediat după ce anexarea acestui oraș la teritoriul românesc dobrogean va fi sancționată, — va fi reg. de infanterie Călugăreni, a cărui garnizoană se află actualmente la București.

D-l Eugeniu Vincler, avocat din Buzău, a luat inițiativa organizării unei revederi a seriilor de bachelareți 1875 — 76, 1876 — 77 și 1877 — 78 al fostului »Institut Academic« din Iași. Dl Vincler propune ca această sărbătorire să aibă loc în Iași în ziua de 2 Iunie cor., sub auspiciile foștilor profesori rămași în viață, d-nii: Anton Naum, N. Culișan, P. Poni, N. Quintescu și Al. Xenopol. Cu acest prilej, dl Vincler propune, să se institue un fond al foștilor elevi ai institutului academic unit, care să fie dăruit Academiei și din ai cărui venit să se acorde burse la studenții din țară și studenților români din afară de regatul român, cari vor cerceta universitățile din România.

Militara. În lista ofițerilor avansați la 1 Mai sunt următorii Români: Excelența Sa lt.-mareșal-camp Gheorghe Balas, președintele tribunalului suprem al armatei teritoriale ungare, a fost distins cu titlul și caracterul de »Feldzeugmeister«. Dl colonel Dionisie Florianu dela regimentul 33 de infanterie a fost avansat la gradul de colonel. La gradul de lt.-colonel au fost avansați majorii: Dragutin Cioban din statul maior, adjutantul ministrului comun de război; George Molin dela rgt. 5 de artilerie de fortăreață; dl maior-auditor Dr. Eugen Papp dela tribunalul de garnizoană din Budapesta, a avansat la gradul de lt.-colonel-auditor.

La gradul de major căpitanii Romul Moga dela rgt. 37 de infanterie (Viena) și Alexandru Bob dela rgt. 64 de infanterie.

La gradul de »Spital« locotenenți: Carol Boldescu dela rgt. 90, Victor Negrea dela rgt. 43, Alexandru Popp dela rgt. 33, Iuliu Montani dela rgt. 85, Iosif Baltezan dela rgt. 50, Emil de Herbay dela rgt. 33, Adrian Miculescu dela rgt. 50 de infanterie, Gheorghe Ivașcu dela rgt. 12 de artilerie de munte, auditorul Aron Suciu, mai înainte la rgt. 31 de inf. și Nic. Jurjescu i. r. ofițer de economie la spitalul de garn. nr. 26.

La gradul de locotenent: Iuliu Vuia, dela rgt. 52, Mihai Ion dela rgt. 43, Stefan Popescu dela rgt. 71, Virgil Voina dela rgt. 38; Olimpiu Craioveanu dela rgt. 86 (bat 3) de infanterie; la cavalerie, Ioan Minișca dela rgt. 2 de husari; la artilerie, Nic. Zernovean, dela divizia 4. de art. căl.; la auditoriat, Dr. Camil Piso, la judecătoria de garnizoană din Sarajevo.

La gradul de sublocotenent: Arnold Popp dela rgt. 20, Mihai Maxim dela rgt. 37; Sabin Sorescu dela rgt. 50, Dimiric Draghici dela rgt. 64 de infanterie.

La administrație, contabilitate, etc. pract. Ilie Roman dela rgt. 33 de infanterie a fost numit accesist-militar la intendența div. 5 de inf. D-l Ioan Baltean a fost numit ofițer la depozitul de artilerie din Alba Iulia, dl Maxim Guga a fost numit asistent la institutul geografic mil. din Viena. Voluntarul Ioan Groza dela rgt. 4 de vânători tirolezi a fost numit la spit. garn. nr. 22.

La marină: dl Virgil Șandor de Vist a fost avansat la gradul de căpitan de corvetă. — Esprimăm felicitări tuturor bravilor ofițeri români.

Tranșferari. Căpitanul Alexandru Candrea dela rgt. 33 la rgt. 76 de infanterie, căpitanul Alexandru Vlad dela rgt. 87 la rgt. 33 de infanterie. Locotenentul Ioan Muntean dela rgt. 5 rgt. 63 de infanterie. Locot. de co. Nic. Marian dela rgt. 16 de inf. la rgt. 3 de artilerie. Oficialul superior Io Rogoz dela dep. de art. din Sarajevo cel din Mosar. Medic-căpitanul Dr. I. Câmpian dela școala reală mil. din Șorșie la rgt. 35 de artilerie.

Cununile. Domnul Dr. August Rațiu și domnișoara Eugenia Turcu vor celebra cununia Marți, în 6 Mai st. n. (Sf. George), la 11 oare a. m., catedrala gr. or. din Sibiu. Sibiu—Tur.

Despărțământul Păgăraș aparținând »Reuniunii învățătorilor din arhidieceza gr. cat.« își va ține adunarea de primăvară la 11 Mai st. n. a. c. în Căminu-Inf., la care sunt invitați P. membrii fondatori și ordinari precum și toți binevoitorii școlii. Din program: amintim: »Necesitatea educației și structurii«, disertație preluată de I. Ioan S. Pop. Către disertație »Despre învățământul popular«, preluată inv. G. Comănanu.

Inovațiuni în școala de război. Comandamentul superior militar în ce privește pe șeful statului-major propune introducerea unor inovațiuni în școala militară de război. În loc de elevi câți erau primiți până acum anual în această școală, vor fi primiți viitor 70 de inși, iar după absolvarea cursului al doilea, 20 de elevi ai mitei școli vor fi împărțiți la trupă. Rangul de locotenent și restul de 50 va putea cerceta și al treilea curs. Această inovațiune se motivează cu faptul că sunt prea puțini ofițeri de stat maior.

Știri măruate. În Patras și alte localități ale Greciei s-au simțit alaltaori noaptea două puternice cutremure de pământ.

— Aviatorul francez Proccart a stabilit un nou record de înălțime. Cu doi pasageri a sburat timp de o oră 35 minute, atingând înălțimea de 2300 metri.

— Refugiații din Scutari spun că în ultimele două săptămâni în fiecare zi muriau în oraș cel puțin 40 oameni din cauza foamei. Autoritățile munte-negrene au oprit vapoarele străine să debarce alimente pe uscat, spunând că Munte-negru se va interesa de soarta populației din Scutari.

— Din 1131 de feciori din cercul Beiușului, cari s-au prezentat în fața comisiei de sentare n-au fost aflați apți pentru serviciul militar decât 277 inși. Cauza degenerării: traiul slab și alcoolismul.

Atențiune atențiunea cumpărătorilor de mobile asupra anunțului: »Sékely și Kéti«, fabrică de mobile.

ideal, izvorât din curata lui dragoste pentru poporul din care făcea parte s-a stins sărac în bogății pământiești, dar cu atât mai bogat în merite pentru neamul nostru românesc.

Roadele momentane ale acestei munci uriașe și ale suferințelor de erou și de martir nu se văd. Un spirit mercant, care atât îi dă altuia cât capătă și el, ar putea socoti viața sbuciumată și plină de suferință a lui Dr. Ioan Rațiu, ca o viață netrebnică și fără de nici un rost real. Nu așa a fost, socotim însă noi, dedați să cântărim vieța și faptele după adevărata lor valoare, noi cari știm, că nu vremile sunt sub om, ci bietul om sub vreme. În împrejurări prielnice pe lângă o muncă minimală și în vreme de tot scurtă se obține mai mult ori poate că tot, ce nu se poate obține în alte timpuri și în alte împrejurări pe lângă o muncă și pe lângă o zoala de zeci de ori mai mare. Propos imi vin în minte cuvintele St.-lui Ambrosiu din vorbirea-țiută la moartea lui Valentinian al doilea omorât pe când era numai ceteccumen înainte de ce ar fi primit botezul, pe care îl ceruse »Aud, zice el, că vă intristați, fiindcă nu a primit botezul, dar spuneți-mi ce mai este în puterea noastră afară de voință?... A-

șadar nu are darul pe care l-a dorit? Nu are ce ceruse? De bună seamă, că ce a cerut a și căpătat.« — Marele Dr. Ioan Rațiu s-a luptat o viață întreagă și s-a jertit pentru o soartă mai bună a poporului. Meritul sorții acesteia mai bună a neamului românesc îl și are pentru că el a făcut tot ce poate să facă o inimă mare românească. Și dacă totuși nu a dobândit, nu a dobândit pentru că nu vremile sunt sub om ci bietul om sub vreme.

La alte neamuri, bărbății mari se prăznuiesc. Li se fac serbări centenare, semicentenare ori de coincidență. Biografiile lor se propun în școli tinerelor mlădițe. Se înființază societăți sub numele lor, sub patronajul lor, își iau ființă și de fel de instituții. Nu lipsesc nici statuete, ba se fac și panteoane ca în piatră ori pe pânză să-i aibă pe toți genii împreună drept pildă de îmbărbătare și de urmat.

Nouă românilor nu ni este dat să avem toate mijloacele acestea de cult pentru înaintașii noștri. Lipsiți până mai ieri alaltaori chiar și de dreptul de a avea barem case în anumite centre, suntem siliți astăzi ca și puținele monumente de recunoștință făcute din obolul dragostei să le îngrămădim și să le ascundem oarecum

FRAȚII SIMAY, Brașov Târgul grâului 3.

Proprietari Emil Bologa și soții

Recomandă toate articolele cele mai moderne pentru dame și domni
Confecționăm costume în timpul cel mai scurt garantăm pentru fason.
Stoef, mătăsării, confecțiuni, bluse și rufărie solidă. — Trusouri complete.
Serviciu prompt și prețuri moderate.

Din Brasov si Tara-Barsai.

Serbarea Junilor.

De multi ani n'am mai avut zile atat de frumoase de Pasti si o serbare atat de impozanta cum a fost cortegiul de Miercuri al Junilor nostri dintre Pietri. O lume imensa, la vre-o 12.000 oameni, intre cari numerosi oaspeti din Romania, au tinut sa se intruneasca in fata scolilor noastre si pe promenada si livadia din Groaveri pentru a admira pe mandrii nostrii Juni, cari s'au prezentat deastadata in ordine si tinuta frumoasa.

Intrarea in oras si-au facut-o Junii pe la orele 6. Cortegiul era deschis de surlaful traditio.nal. Urmara apoi cele cinci companii de Juni cu vatafi si armasilor lor: »Junii tineri«, »Junii batrani«, »Curcanii«, »Roșiorii« si de incheiere »Junii albi«, fiecare companie avand in frunte brazil si lăutarul. Numarul total al Junilor a fost de 140 cevasi mai mic ca anul trecut, iar trăsuriile, cari insoțeau cortegiul, in număr de vro 80. Pe la orele 6 1/4 serbarea s'a terminat, după-ce fiecare companie cântase in fața bisericeii din Groaveri strămoșescul »Christos a năviat«.

Băile Eforiei din loc vor fi iarasi deschise incepand de Sambata 20 Aprilie v.

Lamuriri.

De multa vreme d-nul C. Nedelcu plaseaza in informatiile trimise din Viena o suma oarecare de stiri, cari nu corespund adevarului. D-l Nedelcu pare ca perde din vedere ca misiunea unui informator ar fi sa informeze publicul cetitor just si imparțial. Ziarul e pentru d-sa o armă cu care încearcă să jignească și să defaima pe toți aceia pe cari nu-i poate suferi sau, pe acela cu cari a avut el personal vre-o ceartă sau neînțelegere. Grație acestei pornici d-l C. Nedelcu a fost dimis din funcția de corespondent al »Românului« la Viena. Intocmai cum la »Românul« esplota buna credința a redacției, esplotează astăzi buna credința a redacției »Gazetei Transilvaniei« și până eri și a »Drapelului«.

In calitatea grea de fost secretar al societății bisericești fie-mi permis să fac următoarele constatări:

D-l C. Nedelcu știa că în cărțile noastre era introdus că d-l S. Florescu a dăruit suma de 25 cor. pentru o familie săracă, fapt recunoscut in adunarea generală și de d-l colonel Silviu de Herbay, asadar că d-l Dr. St. Ciurcu a dispus de suma aceasta in înțelegere cu donatorul, și cu toate aceste susține că d-l Dr. Ciurcu a dispus arbitrar.

2) D-l C. Nedelcu știa că nu d-l Dr. St. Ciurcu e casarul societății, deci n-a putut dispune de cele 120 coroane, și cu toate aceste ridică nesocotita armă că d-nul Dr. St. Ciurcu ar fi dat suma aceasta fără nici o autorizare a comitetului. D-l Dr. Ciurcu poate cel mult să fi acceptat vre o propunere ca panglica de pe coroana trimisă la monumentul Domnului Ioan Cuza să-o achite societatea noastră, dar nimic mai mult.

3) La adunarea generală partea care îl privea pe d-nul Dr. St. Ciurcu a fost perfect lămurită, nu e adevărat că d-l Dr. St. Ciurcu n-a dat lămuriri desăvârșite in această privință. Ba mai mult la adunarea generală am dat și eu unele lămuriri și am redus la adevărată lor valoare aceste încercări rău-țicioase de a face din nemulțumirile personale chestiuni de interes public. Dorul de scandal al d-lui C. Nedelcu a fost atât de manifest, încât președintele d-l general A. Lupu i-a detras cuvântul, fapt fără precedent la adunările noastre. Acolo și atunci a fost locul să se spele capul d-nului Nedelcu, acolo și atunci s-a și aplicat această procedură igienică.

Pentru ca să iasă in toată splendoarea la lumină atât dragostea de adevăr a d-lui C. Nedelcu, cât și scrupulositatea domniei sale in chivernisirea averilor publice, citez următoarea întâmplare:

In unul din numerii »Gazetei« d-l Nedelcu făcând o dare de seamă despre adunarea generală a Clubului Român făcea grave imputări naționale d-lui consilier de secție T. Gramatovici pentru că d-sa ar fi propus dizolvarea acestui club. Adevărul e că d-l consilier a propus punerea »Clubului român« sub controlul »Societății pentru zidirea bisericeii rom. in Viena«. Dar ori care ar fi fost propunerea, scoasă așa nitam ni-

sam din complexul de antecedente, poate da prilej la diferite comentare in legătură cu antecedentele, — lucrurile se schimbă.

Președintele Clubului român a chivernisit averea in așa măsură, că trei ani n-a ținut de bine să convoace nici o adunare generală. Controlând cassa comisia revisuitoare constată o lipsă de vre-o 670 coroane. D-l președinte acopere paguba printr-o poliță subscrisă de el și soția sa. Așa cred, că acum ia altă față propunerea d-nului consilier Gramatovici, și parada cu naționalismul e o apucătură urată. Interesant e că același președinte a fost ales din nou și d-nul C. Nedelcu e vicepreședintele clubului.

Toată lumea se va întreba: da de unde atata orbire și patimă la d-l C. Nedelcu? Iată explicația in doi timpi și patru mișcări.

Acum doi ani s-a cântat și jucat unguște într-o societate românească. O seamă de oameni au protestat vehement, între aceștia și d-l Dr. St. Ciurcu. Persoana principală a protestului a mântuit afacerea și in scris și social și cavalereste. Cu regret trebuie să constat, că din cauza acestui protest s-a aranjat un fel de bruscare și necorectă și injustă și urată a d-lui C. Nedelcu. Eu am vestejit întotdeauna această jignire mai ales că d-l C. Nedelcu a avut un rol cu desăvârșire pasiv. Dar unele simpatii personale s-au pierdut și anumite persoane au intrerupt orice relații cu d-l C. Nedelcu. Amintesc aceasta ca să preîntâmpin observarea că nu sunt complet.

De aici înainte urmează apoi activitatea ziaristică a d-lui C. Nedelcu. Parțialitatea, orbirea, patima îl fac să bruscheze direct sau indirect, înregistrând fapte adevărate și neadevărate pe toată lumea. Se măsoară cu »România Jună« care îl închide simplu ușile — se leagă direct sau indirect de toate persoanele cari nu-i sunt simpatice, — Mută toată puzderia nemulțumirilor sale absolut personale in publicitate — și sub falsa mască a interesului public — improașcă cu noroi in dreapta și stânga. Urmarea e că își perde aproape toți prietini de odinioară, și rămâne cu desăvârșire izolat de toți aceia cari mai de mult îl primiseră cu atâta dragoste. Când apoi încearcă să introducă acest sistem și in sânul comitetului bisericesc, prin faptul că fără nici o autorizare divulgă acte de ale comitetului, tot pentru rosturi personale, d-l Dr. St. Ciurcu amenință cu dimisia, aut, aut, sau el sau eu. La intervenția mea d-l Dr. St. Ciurcu face unele concesii. Dar liniște, și activitate rodnică in comitet n'a mai putut fi cu d-l C. Nedelcu.

La adunarea generală trecută, in plinindu-se sorocul d-lui C. Nedelcu adunarea generală a găsit de bine să nu-l mai realegă pe d-l C. Nedelcu in comitet. De aici apoi atacul la adresa d-lui Dr. St. Ciurcu.

Cam prin prisma aceasta trebuie privit ori ce cuvânt al d-lui C. Nedelcu, căci toate certele faimoase de cari povestește d-l C. Nedelcu prin diversele jurnale cari in bună credință, dar din lipsă absolută de cunoștință de cauză îl deschid coloanele, sunt numai păreri și închipuiri fantastice. Societatea română din Viena e trainic încheiată, convenirile din iarna trecută la cari venia 200—300 de persoane erau dovadă vie. Sunt fără îndoială mici neînțelegeri, diferențe dar nu trec nici odată peste marginile cinstite ale unei societăți bine crescute și cuviincioase. Nu sunt, Doamne păzește, diferențe capitale, de interes public, cari merită să fie trătate in publicitate. Toți bărbații vrednici își dau mâna frățeste când e vorba de binele obștesc.

Nu voiesc să iau apărarea d-lui Dr. St. Ciurcu, n'are nevoie de ea. Paginile istoriei Românilor din Viena sunt deschise să vază ori cine, că in fruntea tuturor manifestațiilor românești a stat d-l Dr. St. Ciurcu. Luați istoricul »României Jună« și veți vedea dacă a mai fost un al doilea care să stea lângă Dr. St. Ciurcu prin activitatea sa cu desăvârșire desinteresată. Nu numai la faimoasele baluri românești, nu numai in manifestațiunile sociale ale românilor a avut d-l Dr. St. Ciurcu rol conducător, ci și in viața publică românească.

Insuși capela română din Viena e in mare parte opera lui indiscutabilă. La moartea d-lui Lueger cine altul de-

cât Dr. St. Ciurcu a făcut grandioasa manifestare.

Cu pălăria in mână a urcat treptele Hotelelor, Restaurantelor, Sanatoriilor și a cerșit mesele gratuite de cari beneficiază astăzi mulți tineri in Viena — aproape toate s'au dat grație insistenții și a trecerii de care se bucură d-sa. Câți bolnavi sârmani n'au aflat îngrijire gratuită in Viena pe la cele dintău Sanatorii grație intervenției d-lui Dr. St. Ciurcu.

Și acest bărbat e bânuit și defăimat in publicitate pentru 25 de cor. Ce rușine!

Să mai curgă însă multă apă pe Dunăre până când un singur Român din Viena poate sta alături de d-nul Dr. Sterie Ciurcu. E bătătoare la ochi și înșirarea bărbaților distinși din Viena pe care o face d-l C. Nedelcu. Nici unul nu e mai vechi de un an, un an și jumătate in Viena, afară de d-l general Lupu, față de care are toată lumea cel mai profund respect, atât pentru faptele sale mari, cât și pentru inima sa caldă românească. Ce vrea să zică d-l Nedelcu cu aceste nume?

Aflăm, că d-l Dr. Sterie Ciurcu, a cărui sănătate e zdruncinată, auzind de uneltirile josnice ale d-lui C. Nedelcu trece printr-o criză grea a sănătății sale.

Hi dorim grabnică însănătoșare și încredințarea, că pentru aprecierea neobosită sale activității, pentru sentimentul de stimă și recunoștință față de d-sa, nu-i trebuie omului nici pricepere, nici minte, nici voință ci numai una — cinstire.

Dr. Mihail A. Popovici

fost secretar al Soc. bisericești gr. or. din Viena

Litete, arte și științe.

E romantic Gogol ori realist?

De Coriolan Petranu.

Criticii, când caracterizează activitatea vre-unui scriitor, de regulă se ocupă și cu direcția in care a lucrat; ei întreabă: oare e romantic, naturalist, realist, simbolist etc. subiectul analizei lor îl erare. Această clasificare odată e ușoară, dealtădata grea, uneori imposibilă. E ușor să afli că Byron e romantic, că Zola e naturalist, dar e dificil să caracterizezi un scriitor, care in toată activitatea sa a fost eșoul evoluțiunii literare, care ca reprezentantul mai multor direcții in fiecare a produs ceva etern.

Ar fi interesant a ilustra cu exemple acest din urmă caz, să ne mulțămim deocamdată cu un singur scriitor și anume, cu Gogol. Vom urmări cu atenție operele lui ca să-l putem clasifica, ca să putem răspunde la întrebarea: e romantic Gogol ori realist?

Operele principale ale lui Gogol sunt, in ordine cronologică: Serile, Mirgorod, Arabescuri, Revizorul și Suflete moarte. Serile eternizează amintirile din copilărie ale poetului, revelația iubirii de patrie. In caleidoscopul povestirilor bizare ni se înfățișează Ukraina întreagă, cu peisajele și locuitorii ei, cu datinele și moravurile rușești. Legende frumoase formează in mare parte acest volum, legende, cari ne reamintesc zilele primăvăraticale ale copilăriei, in cari domnește tot ce e fantastic. Noi parcă nu ne mai putem delecta in astfel de fantasmagorii. Povestirile fantastice numai atunci ne amăgesc dacă sunt înfloritoare, cași acelea ale lui Hoffmann, Gogol însă nu posedă fantazia sguduitoare a poetului german. Stil avântat și fin caracterizează »Tărgul din Sorocineț« și »O noapte de Mai«.

Volumul intitulat »Mirgorod« este continuarea Serilor. Intre schițele fantastice de colorit romantic întâlnim și două nuvele, cari reliefează dezvoltarea talentului său și statorcesc direcția in care va lucra, două statutele antice intr'un mobilă rococo: »Oameni vechi« și »Poveste«. In prima ne apare Philemon și Baucis pe pământ rusesc, o pereche bătrână într-o odăiță mică și bolțită, unde prin fereastra cea deschisă pătrund razele soarelui și mireazma grădiniței îngrijite. O asemenea pereche ne descrie și Daudet in »Lettres de mon moulin«, surzând de bătrânețele lor neputincioase, Gogol însă parcă e prieten vechi in acest microcosm, el simte cu persoanele nuvelei sale. Tristetea, notă caracteristică spiritului rus, se manifestă și aici: Bătrâna moare, moșneagul nu poate vieții fără de ea, nu peste mult două mormânturi noi vestesc două vieți stinse. — »Povestea« pentru ce s'a certat Ioan Ivanovici cu

Nichifor Nichiforovici, ne transpune de tot in altă atmosferă. Ea ne arată, cum devin dușmanii de moarte doi prieteni buni, cum mor ei așteptând rezoluțiunea procesului, intentat cândva demult, in tinerețe.

Lucrarea cea mai însemnată, care a asigurat renumele lui Gogol, este in acest volum »Taras Bulba«, o poezie epică in proză, poezia vieții căzăcești. Când o scrisese Gogol deabea s'au fost scurs cincizeci de ani dela născerea Zaporogilor și acest războiu este punctul cel mai ponderos in mersul acțiunii. Zaporogii se trezesc din somnul lor letargic ca să-și apere libertatea. Bătrânul Taras își chiamă băieții de la universitate, și conduce pe insula Niprului, in tabăra Zaporogilor. Intrăm cu ei in viața cotidiană a luptelor feroase, in asediul și despolierea orașelor poloneze. Taras e modelul vitejiei căzăcești: El stinge viața celui mai tânăr fecior, pentru că a avut cutezanța să iubească doi ochi polonezi, el merge straveștit in tabăra dușmanilor, ca să fie martorul ocular al execuțiunii celuiialt flu; ne îngrozește șebunarea lui săngeroasă, moartea lui simbolică reprezintă gloria și libertatea Zaporogilor.

In »Taras Bulba« aflăm atât năivitatea naratorului, cât și modul nemijlocit al descrierii: toate le-a descris așa, precum le-a auzit din gura unchiului său. Polonezii luxioși ne reamintesc ostașii strălucitori de pe pânzele lui Mateico, cazacii voienici sunt zugrăviți cu penelul lui Ripin, modelarea figurilor este întotdeauna după măsuri shakespeariane; puterea scriitorului și a omului se reveală in conturile caracterizării. Nu e mirare dacă Guizot zice, că el nu cunoaște in literatura modernă o altă epoea, demnă de acest nume. Poate numai amorul lui Bulba și zugrăvirea naturii nu corespunde mai mult gustului contimporan. Descrierea amorului este o compilațiune literară: ultimul acord al amorului de trubadur; natura este pentru el un simplu model, a cărui poziții le lege el însuși.

Intre nuvelele lui Gogol, publicate in volumul Arabescuri »Mantaua« e de cea mai mare însemnatate și frumseță. Tristul ei erou, Akakie Akakievici, un grotesc, seamănă in multe privințe cu Cretinul lui Flaubert, dar pe când acesta e ridicol, eroul lui Gogol e o figură regretabilă și nenorocită. Povestea lui Akakie Akakievici nu e lungă, nici complicată. Sărmanul scriitor, căruia încă și modificarea adreselor i se pare o muncă enormă, are un singur ideal: o manta calduroasă de iarnă. Năcăjind și economisind își realizează visul, dar soarta îl lipsește încă in aceeași seară de ctenodiul său. La poliție unde denunță furtul e luat in batjocură, bietul scriitor devine posomorât, se culcă și moare modest, fără de șgomot precum dispăre gunoii societății.

Nu mai acela, care cunoaște pe deplin viața lui Gogol, poate înțelege melancolia vagă, ce ne vorbește aici din fiecare rând. Suferințele zilnice nu s'au putut strecura fără ca să lase urme dăinuitoare in scrierile unui suflet atât de sensibil. »Mantaua« e suvenirul trist al celui an, petrecut ca funcționar, totodată primul flagel, care a ajuns minotaurul administrației; a doua lovitură de bici a fost »Revizorul«.

Inclinațiunea poetică l-a tras pe Gogol întotdeauna către teatru. A scris mai multe piese teatrale de o valoare foarte variată, unicul »Revizorul« i-a succes pe deplin. Povestea Revizorului este următoarea: Funcționarul unui centru provincial așteaptă cu mare frică inspectorul, care va sosi incognito, pentru cercetarea oficiilor. Din întâmplare sosește un pasager: nici o îndoială nu mai încap, că acesta e inspectorul temut. Conștiința biurocraților numai curată nu poate fi, fiecare aleargă la pasager pentru ca să-și apere cauza, ca să-și hulească colegii și pentru ca să lungească câteva ruble de expiare in mâna inspectorului. Necunoscutul e de tot frapat la început, apoi înțelegându-și noua situație, primește banii oferți. Zăpăceala și incucătura crește, progresiv pân la ultima lovitură de trăsnet, pân'la sosirea inspectorului adevărat.

(Va urma.)

Teatru, concerte și petreceri.

Societatea »Petru Maior« considerând rarul eveniment muzical de care are prilej de data aceasta românismul din Budapesta. Invită la serata muzicală, pe care o vor aranja dd. Ștefan Mărcuș, Ionel Crișan și Nic. Băilă in sala dela »Saskör« (IV., Irányi-u. 17) Duminecă in 4 Maiu n. la orele 8 sea-

ra. Venitul curat e destinat scopurilor societății.

Tinerimea română universitară română din Cluj invită la concertul ce-l va aranja Duminecă in 11 Maiu st. n. din prilejul adunării »Despărțământului Hida-Huedin al »Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român« in sala hotelului »Tigrul« din Huedin. Venitul curat e destinat pentru susținerea »Casinei Române« din Cluj. Filete se află la George Rus: per adresa »Vlădeasa« Bánffyhyunyad și seara la cassă.

Reuniunea de cântări și lectură din Dognecea invită la serbarea sfințirei steagului, care se va ține Marți, in 23 Aprilie (6 Maiu n.) ziua Sf. M. m. George cu binevoitorul concurs al reuniunilor: 1. Reuniunea română de cântări din Elisabetinul Timișorii. 2. Reuniunea de cântări din Ocna de fer. 3. Corul vocal al plugarilor din Secaș. 4. Reuniunea de lectură și cântări din Ciciova-Montană.

Societatea tinerimii adulte din Laslău-român invită la producția teatrală urmată de joc, ce se va aranja Marți, in 23 Aprilie st. v. a. c. (in ziua de Sf. George) in sala școliei conf. ortodoxe române din loc. Venitul curat e destinat in favorul școliei din loc.

ULTIME ȘTIRI.

Viena, 2 Mai. Monarhia, secunda-tă de Italia și Germania, își găta pentru a-și lua satisfacția cuvenită cu armele. La Antivari — se spune — ar fi sosit deja transporturi de trupe austro-ungare.

Viena 2 Mai. Azi la amiază s'a întrunit aici un consiliu de coroană, la care participă și ambii prim-miniștrii. Eri Maj. Sa. a conferit timp de mai multe ore cu ministrul de externe și șeful statului maior.

Londra, 2 Mai. Montenegro a răspuns la nota Puterilor. că regretă, dar nu poate recunoaște granițele Albaniei stabilite de reuniune și se provoacă la răspunsul aliaților săi din 24 Aprilie, prezent Puterilor, in care se spune, că chestia orașului Scutari s'a va tranșa in decursul tratativelor de pace, când se vor stabili definitiv granițele teritoriilor cucerite.

Londra 2 Mai. Răspunsul Montenegrului este considerat ca un refuz de-a evacua orașul Scutari. Cu toate aceste se speră că până Luni se va găsi o formulă pentru a delătura conflictul cu arma.

Londra 2 Mai. Ședința de eri a reuniunii ambasadorilor n-a adus hotărârea dorită in conflictul cu Montenegro și s'a amânat pe Luni. După ședința de eri ambasadorul austro-ungar a conferit timp îndelungat cu ministrul Grey.

Proprietar:

Tip. A. Mureșianu: Branisce & Comp.

Redactor responsabil:

Ioan Erolea.

Cursul la bursa din Viena.

Din 29 Aprilie 1913.

Table with 2 columns: Item description and Price. Includes entries like 'Renta ung. de aur 4%', 'Renta de coroane ung. 4%', 'Impr. căil. fer. ung. in aur 3 1/2%', etc.

Advertisement for Székely și Réti mobile furniture. Text: 'Cine are trebuință de mobile și-le poate procura mai bine dela Fabricile de mobile Székely și Réti'.

Brașov, Strada Porții Nr. 60.

Marosvásárhely, Széchenyi-ter Nr. 47.

Se creditează la mușterii capabili pe rate fără urcarea prețului. La vințadin re provincie punem la dispoziție bogata colecțiune de mostre fără obligament de a cumpăra.

Sub înaltul Protectorat a Alteței sale imperiale și regale Domnului Arhiduce
FRANZ FERDINAND de Austria-Este

Expoziția Austriacă - Adria

Viena 1913.

Deschidere solemnă 3 Mai, 10 oare antemezinale.

K. k. Parter. Dela 10 oare a. m. până la 2 oare deschisă. Mai-Octomvrie.

AVIZ! Am onoare a aduce la cunoștința On. public că mia sosit pentru

Sesonul de primăvară
cele mai moderne stofe și modeluri.

Cu toată stima:

Gergely Sándor,
croitor de dame.
BRAȘOV, Târgul Inului 28

!! Important pentru fiecare gospodină. !!

KRAFFT & HERBERTH-Praf de molii.

Inimicul moliei,

Simplu, practic de efect probat.

Krafft & Herbert Inimicul moliei este ieftin și spornic.
" " " " este simplu la întrebuințare.
" " " " este liber de naphthalină.
" " " " nu lasă miros în haine, covoare,
" " " " desinfectează. [blănarilor etc.
" " " " nu face pete.
" " " " este incontestabil cel mai bun
preservativ contra molilor la covoare, haine, perdele, blane etc.

Prețul unui carton 50 bani.

KRAFFT & HERBERTH Droguerie. Laborator chem. techn. și cosmet.
BRAȘOV, Târgul grâului Nr. 8.

Nr. 1181913 not.

Publicațiune.

Comuna Királyhalma dă în arândă prin licitație publică cărciuma comună pe durată de trei ani începând din 1 Iulie 1913 până în 1 Iulie 1916 st. n. în ziua de 4 Iunie 1913 la 9 oare a. m. în cancelaria com. din Királyhalma. Cărciuma este situată la cea mai bună poziție în strada principală și în centrul comunei.

Prețul strigării este statorit cu 800 cor. Cei cari voesc a licita vor depune înainte de licitație 10% vadium.

Înainte de a se începe licitația să primesc și oferte în scris, însă aceasta numai atunci vor fi luate în considerare dacă oferentul declară că cunoaște condițiunile de licitație și să supune întru toate aceluia, mai departe da a suma oferită va fi scrisă atât cu numeri cât și cu litere în fine dacă va alătura și vadiumul cerut.

Condițiunile de licitație să pot vedea în cancelaria notarială ori când în timpul oarelor oficiale.

Királyhalma în 20 Aprilie 1913.

primăria comunală:

Taşan György
notar.

Bruşca Georg
primer.

Hala de bere Steinbruch!

Am on. area a aduce la cunoștința On. public, că am însărcinat cu conducerea stabilimentului meu cunoscut și plăcut

Hala de bere Steinbruch

Strada Aței Nr. 1

pe birtașul Mihael Lurtz.

Atrag atențiunea On. public că în toate zilele vine la vânzare

Berea excelentă STEINBRUCH proaspătă.

Vinuri curate de Ardeal.

Bucătărie bună. Serviciu solid.

Prețuri ieftine.

De o cercetare numeroasă se roagă

Cu toată stima:

ANTON KASIK.

A XXX-a reg. ungurească

Loterie de binefacere a statului

pentru scopuri de binefacere.

Loteria conține 14885 câștiguri cu suma totală de 475.000 cor. cari se plătesc în bani gata.

Câștigul principal 200.000 coroane.

Mai departe		10 câștiguri à cor. 250 Kor. 2.500	
Un Câștig principal cu Kor. 80.000	40 " " " " 200 " 4.000	20 " " " " 150 " 6.000	100 " " " " 100 " 10.000
Un " " " " 20.000	100 " " " " 100 " 10.000	200 " " " " 50 " 10.000	Un " " " " 5.000 2500 " " " " 20 " 50.000
Un " " " " 10.000	12000 " " " " 10 " 120.000	5 câștiguri à 1000 cor. " " 5.000	14885 Câștiguri totale - Kor. 475.000
Un " " " " 5.000		5 " " " " 500 " " " 2.500	

Tragerea urmează în 15 Mai 1913.

Un los costă 4 coroane.

Lozuri se capătă: la direcția loteriei reg. în Budapesta (Hauptzollamt), la direcția loteriei austriacă în Viena, la oficiile de poștă, das-die. Vamă și sare, la stațiunile căilor ferate, trafici, zarafă atât în ungară cât și în țările austriace.

La cerere se trimite planuri gratis și franco.

Direcția loteriei reg. ung.

Abamente la

„Gazeta Transilvaniei”,

se pot face ori și când pe mai îndelungat sau lunare.

Administr. „Gazei Transilvaniei.”

TELEFON 518.

Să stăm de vorbă!

TELEFON 518.

SAMUEL LIPOT

Cel mai mare magazin în Ardeal de haine pentru bărbați, băieți, copii și fetite.

Săptămâna aceasta se vinde cu prețuri senzațional de ieftin:

Sectia pentru bărbați

Pardosiuri dela 10 cor. în sus. Costume dela 10 co-reane în sus, Galere impermeabile dela 8 cor. în sus.

Vestmintele sus menținute sunt lucrate din stofe de lână după moda cea mai nouă.

Nimeni nu e silit a cumpăra.

Rog. prietenul binevoitor al onor. public.

Sectia pentru băieți

Pardesiuri pentru băieți de etatea 15-16 ani dela 7 cor. în sus, Costume dela 6 cor. în sus.

Comande din provincie se execută prompt.

Cu deosebită stimă:

SAMUEL LIPÓT,
Brașov, Târgul Inului 33 (Palatul Czell)